

bundne lærepladser, de såkaldte *nenki boko*, hvor børnene ikke kunne forlade deres nye hjem og arbejdsplads, så længe det til gengæld ydede lån ikke var tilbagebetalt.²⁴⁸

Udbredelsen af maskin-slagbommen og den maskinelle trådfremføring havde ligeledes et kraftigt tidsbesparende potentiale. Disse teknologiske fornyelser fremmede yderligere den hjemmebaserede produktion, hvor hver familie havde en enkelt eller nogle få væve. Men endnu vigtigere medførte det, at det, som hidtil havde været mandearbejde, i høj grad overgik til at være kvindearbejde. I Nishijin ser man således i dag i mange familier, at kvinderne væver, mens mændene har fået andet arbejde udenfor hjemmene. Antropologen Tamara Hareven, der siden 1981 har undersøgt forholdene blandt Nishijins vævere, konstaterer, at kvinderne i Nishijin er mere lige med deres mænd, taler med og sidder med ved bordet, til forskel fra hvad hun har kunnet iagttage i forskellige pottemagerdistrikters familiemønstre.²⁴⁹ Udover det, som den teknologiske udvikling snævert tog sigte på: at rationalisere arbejdsgangene i tekstilproduktionen, har denne udvikling således haft vidtrækkende konsekvenser for livet i Nishijin.

Trods tekniske innovationer som de ovennævnte er obi- og kimono-produktion stadig uhyre tidskrævende. Med dagens tåmhøje leveudgifter og stigende beskatning er *time-lønnen* derfor akilleshælen i hele silketraditionens videreførelse. Således har Hinaya lagt så godt som hele sin produktion uden for Nishijin, kun det deciderede udviklingsarbejde foregår i nabolaget. Hinayas obier og finere tekstiler væves idag hovedsagelig af omkring 100 vævere i Ine-cho, en landsby på halvøen Tango, tre-fire timers kørsel nord for Kyoto.²⁵⁰ I sådanne landlige hjemmeverksamheder er leveudgifterne og dermed lønpresset betydelig mindre. Udliciteringen af vævearbejdet til landdistrikter som Tango har en lang tradition, men før oliekrisen først i 70'erne var der hovedsagelig tale om metervarer til kimonoer. Først de senere år er det blevet almindeligt også at udlicitere obi-produktionen. Hinaya har yderligere etableret en afdeling i Kina, ligeledes med omkring 100 vævere, hvor man først og fremmest producerer de mindre kostbare dagligprodukter, som Hinaya har udviklet i årene siden *Origin I*. Men både silkens og vævningens kvalitet er hér noget svingende, så

det er kun de simpleste produkter, der bliver til i Kina.

Mange Nishijin-virksomheder er gået ind i maskinalderen med ryggen mod muren, selvom alle i Nishijin er enige om, at det håndvævede stadig kvalitetsmæssigt er det industrielle produkt overlegent. Men Izukura-san er ikke gået på kompromis, når det gælder kvaliteten. Så alle Hinayas obier er stadig håndvævede. Han har ligeledes, trods det økonomiske hasard deri, fastholdt, at indfarvningen foregår med organiske pigmenter, som dels er mere skånsom overfor silken, og dels er de kemiske farver langt overlegne i nuanceringer og changeringer. Til gengæld har den computerstyrede slagbom haft Izukura-sans bevågenhed. Det er en teknologi, som designmæssigt åbner et nyt mulighedsfelt - og giver *islættet* en helt ny rolle. Computeren kan styre slagbommens form for eksempel i bølgemønstre,

der gradvist forskyder sig. Izukura-sans obier fremstillet med denne teknologi er enestående. Der er i det hele taget en beundringsværdig præcision og konsekvens i Izukura-sans brug og fravalg af moderne teknologi.

Izukura-san fortæller, at de blev opmærksomme på naturen - på naturen uden for dem selv - *fordi* de byggede den moderne bygning. Det er bedre at bygge på kontrasten [mellem natur og kultur, natur og moderne], siger han. Af denne nye situation har han fået mange nye ideer. Ikke mindst har han fået den store tanke at ville vise verden kvalitetene i den japanske tradition. Farve-ceremonien, *senshoku-do*, er et af resultaterne heraf. Det er en måde at vise mennesker naturen på. Det kunne også have været som kursus, som aftenskole og lignende, men de ville gerne gøre det mere ceremonielt, mere ritualiseret, så de har

De fineste håndværkstraditioner holdes stadig i hævd i størsteparten af Hinayas kollektion

Hinaya

lånt fra te-ceremonien. Af de syv håndværk inden for tekstilproduktionen valgte han *farvningen* som den umiddelbart bedst egnede til en sådan ceremoni, måske vil han senere inddrage andre håndværk, som tilsammen ville kunne danne en helhed.²⁵¹

I de præindustrielle samfund udførtes tekstilindfarvningen på samme måde over hele verden, så i mødet med *senshoku-do* ligger der en almen genkendelse og føren os frem til vores [oprindelige] natur. Disse ideer opstod også i kraft af den nye bygning. Det japanske sprog forstås ikke umiddelbart, men billedet [i senshoku-do] er almenmenneskeligt og forstås internationalt. Det formår at overkomme kulturkløften, som en bro mellem Øst og Vest, fortæller Izukura-san.²⁵² Senshoku-do er stadig i sin formative fase og er tydeligvis både hr. og fru Izukura-sans hjertebarne og stolthed.

„*Senshoku-do* er et barn af Hinaya,“ svarede Izukura-san, da jeg spurgte om farve-ceremoniens betydning for Hinaya, „men den er i en kategori for sig selv, så på længere sigt, i hvert fald om 100 år, vil den være en uafhængig størrelse, der finder sine egne veje.“

Jeg forestillede mig, at senshoku-do kunne være med til at gøre Hinayas koncept klart for kunder og for ansatte?

„Jeg lavede denne ceremoni, fordi mennesker er ved at glemme. Vævning er et af menneskets ældste håndværk. Vi glemmer, hvordan det blev til. Ceremonien er lavet for at opretholde en oprindelig måde at lave tekstil på - for at vise mennesker, der har glemt det, deres oprindelse.“²⁵³

Ved mit første besøg i Hinaya blev vi, efter at have set bygningskompleksets mange rum med det ene eventyrlige tekstil efter det andet, ført ind i hovedbygningen for at deltage i senshoku-do. Vi blev bænket på små klapstole med et lavt bord foran, hvor hver havde en lille træbakke med et stykke papir og et par dyppepinde i udsøgt enkel udformning. En kimonoklædt kvinde med en fremtræden og mimik som en porcelænsdukke sad i midten ved et lavt bord bag alle remedierne til senshoku-do. Det var *maroon*-dag, så vi ville opleve det naturlige og selvfølgelig i at dyppe et stykke tekstil i et kastanjebad. Nu var det ikke te-ceremoni, men vandet blev opvarmet på samme måde, farve-

Obier udstillet på Origin I's 2. sal. Selv her, ved et af bygningens få reelle vinduespartier, er rumfornemmelsen præget af de kraftige dimensioner og af den lave loftshøjde

Fra Origin I's 1.sal, der fungerer som modtagelsesrum. Bagest til venstre ses taburetopstilling til Izukura-sans farve-ceremoni, senshoku-do, og i lokalet hænger et par af de nyeste forsøg med todelte kimonoer, der er lettere at iføre sig - idet det idag ikke er givet, at en japaner selv kan iføre sig en kimono

Hinaya

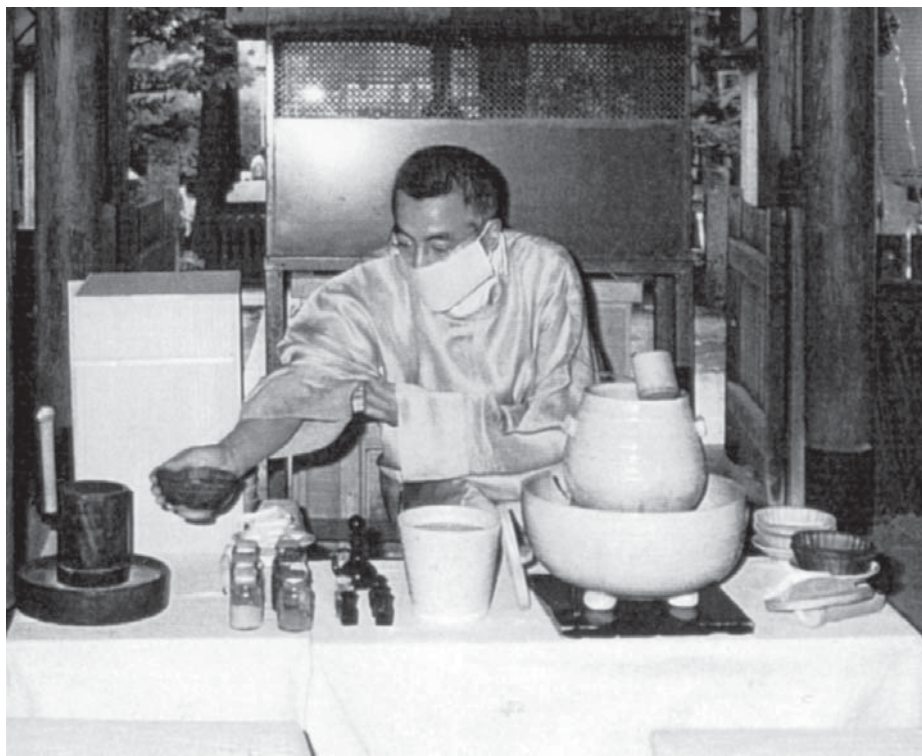
pulveret var i samme type keramiske te-beholder, kaldet *chaire*, den elegante *sbaku*-øse og den lille *bisbaku*, en teske i bukket bambus, var der, præcis som i te-ceremonien. Selv te-ceremoniens *basen*, et lille kunstfærdigt piskeris i bambus, indgik, da farvebadet skulle piskes. Præcisionen, omhuen, den sikkerhed og selvfølgelighed, hvormed hænderne foldede en serviet ud og tørrede kanten af skålen, for dernæst at folde servietten sammen igen, ejer en egen skønhed. Den opmærksomme måde, hvorpå hvert redskab blev taget, brugt og stillet til side, har dyb genklang i te-ceremonien - hvor hver detalje i hændernes bevægelser bliver indstuderet først til perfektion og dernæst videre til det punkt, hvor bevægelserne når et stadie af naturlighed, tankefrihed og utvungethed og dermed vinder en skønhed, som er uomtvistelig, *fordi* den er skønheden

ved at piske, at række, at modtage - *uden* omsvøb, *uden* graciøse manerer, *uden* tillæg af æstetiserende lag. Element for element havde *sensboku-do* lånt fra te-ceremonien, og som med te-ceremonien var der i det umiddelbart enkle *at farve et lille stykke tøj* udfordringer til et langt liv. Vores unge værtinde havde da også lang vej endnu, netop fordi hun endnu var så skolet bevidst perfekt.

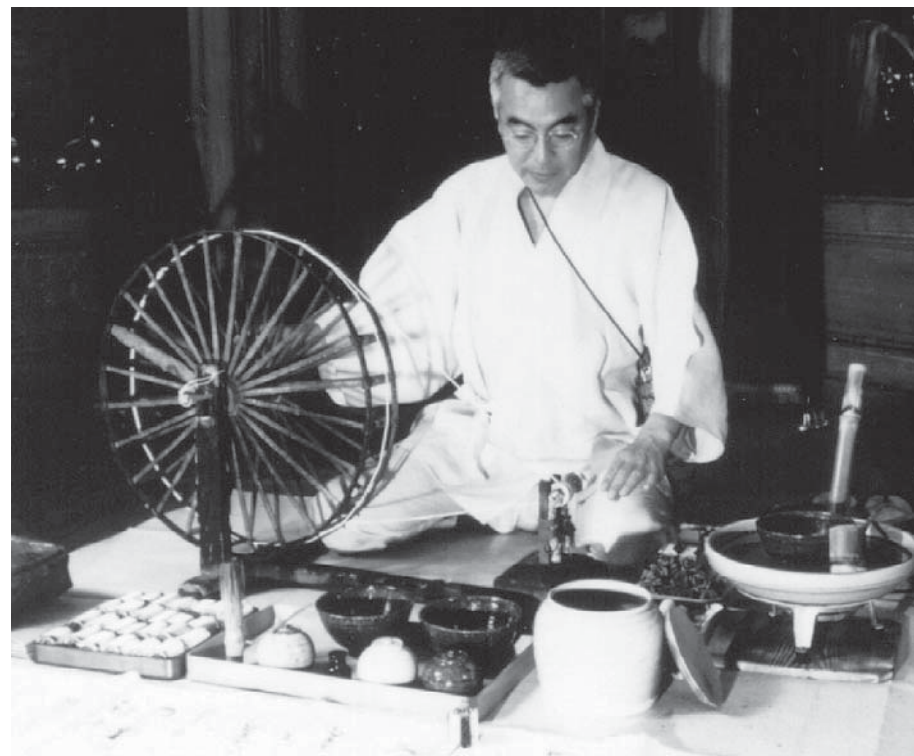
Ved at lægge sig så tæt op ad te-ceremonien, opnår Izukura-san udover den umiddelbare fortrolighed fra de mange japanere, der stadig idag er fortrolige med te-ceremonien, at te-ceremoniens myter og spirituelle overbygning er nærværende som en massiv understrøm. Midt i det hele fornemmer jeg en ambition om at indstifte noget virkelig stort. Men det ligger måske til kvarteret. Indenfor en radius af få hundrede meter er der gennem tiderne opstået

adskillige te-skoler med gennemgribende indflydelse på japansk kulturliv.²⁵⁴

Jeg var kommet til at sidde, således at jeg som den første fik en skål rakt fra porcelænsspigen, med noget, der umiddelbart lignede de små, elegante bambusblodomviklede *sushi*. Det viste sig at indeholde det stykke luftigt vævede råsilke, som i løbet af ceremonien skulle indfarves. Jeg tog en rulle, sendte så skålen videre til sidemanden, løsnede bambusbladet og rullede den omhyggeligt indrullede silkeklud ud. Vi så dernæst, hvordan porcelænsdukken i sin *maroon*-farvede kimono tog vand fra krukken til farvebadskålen, der havde form som te-ceremoniens drikkeskåle. Hun tog låget af farvekrukken, tog teskeen og sænkede den i farvekrukken for ad tre gange at tage ikke for meget, ikke for lidt. Derefter tørrede hun - én bevægelse ad

Izukura-san forbereder farvebadet i *sensboku-do* (fra samme ceremoni som ill. pp. 190-91)

Spinding af silkeetråde er siden 1995 blevet indarbejdet i *sensboku-do*

gangen - bambusteskeen af og lagde den på plads, tog hånden kontrolleret tilbage for derefter at tage *chasen*-piskeren frem og med harmoniske bevægelser piske *maroon*-pulveret i det allerede opøsedede vand. Da piskningen var fuldendt, tog hun på en særlig måde piskeren op af farvebadet, så den dråbe, der ville kunne have dryppet ved tilfældig optagning, ikke dryppede. Kun efter lang tids øvelse bliver en bevægelse som denne graciøs. Herefter var farvebadet klar til at blive sendt videre over til mig.

Vi skulle nu frit - her dukkede et improviserende element overraskende op - folde, slå knude på eller på anden måde forberede vores råsilkeklud til farvebadet.²⁵⁵ Den var let fugtet i forvejen, så farven i det ret svage farvebad ville trække på i bløde, harmoniske, næsten konturløse chageringer. Instrukserne var få og ordløse, men jeg fik skålen

med farvebadet, dyppede silkekluden, viftede den lidt i maroon-badet, løftede så op og trak, improviseret, det meste af den overskydende væde af mellem to pinde.

Jeg sendte skålen til min sidemand, der på sin improviserede måde dyppede sin silkeklud, og således forløb det hele rækken rundt. Derefter forberedte vores vært endnu en te-skål til rundsending, denne gang med et fikserbad, der skulle sikre indfarvningens holdbarhed. Skålen blev overbragt mig, og efter at jeg havde fikseret, rakte jeg fikserbadet videre til sidemanden med en tilbørlig bukkende gestik. Te-ceremoniens ritual med ad to gange at dreje skålen rundt, hver gang den skiftede hænder, så den hele tiden vender på samme måde i forhold til den, der holder skålen, var ligeledes indarbejdet i farve-ceremonien. Endnu en skål, denne gang med rent vand, blev på tilsvarende vis sendt

rundt. Den ville skylle fikser- og farvebadsrester ud, blev vi forklaret. Så var det slut. Der indtrådte en udefinerlig nusker-der-ikke-mere-stemning, som manglede der et afsluttende dobbelt klap fra shinto eller lignende, men vi blev så høfligt vist over til spisebordet i den modsatte side af *Origin I's* førstesal. Farve-ceremoniens første fase, naturlig indfarvning, var ovre. Anden og afsluttende fase, naturlig føde, ventede forude.

På bordet i den modsatte side af *Origin I's* førstesal blev et udsøgt *kaiseki*-måltid²⁵⁶ stillet frem, sammensat af små makrobiotiske mundbidder, som Izukura-sans selv havde forberedt. Drikkekrusene og de store, grove, kvadratiske tallerkener med dramatiske revnedannelser havde Izukura-san også selv lavet. Hver af dem var som en fortælling om jordens tidligste tilblivelse. Midt på tallerkenen var arrangeret et efterårsblad med to æblebåde, i øverste venstre hjørne lå lidt letdampet spinat, forrest til venstre lå den næringsmæssige grundpille: kastanjeris (brune ris). Foran til højre et arrangement af grøntsagsstykker, deriblandt en skive lotusrod med skræl og en skive gulerod med skræl. Dét har jeg aldrig før set i Japan, og vi smagte tydeligt, hvordan smagen i den samme gulerodsskive forandrer sig fra lige under skallens tætte, let bitre smag til midterdelens mere sødmefyldte dele. Lidt marineret *iziki*-tang var der også - alt var smukt og renfærdigt ukunstlet arrangeret. Der til en kop te og en lille skål *miso*-suppe med *yuba*. Dette måltid var en uovertruffen kombination af det meget raffinerede, det meget naturlige og det meget velsmagende - og jeg, der i min opvækst havde været udsat for den sunde, men ret rustikke mikromakro-mad, blev her for første gang præsenteret for makrobiotikkens²⁵⁷ kulinariske potentiale.

Senshoku-do finder ikke kun sted indenfor Hinayas væg. Izukura-san rejser en del rundt i Japan for at fortælle om tekstiler og farve-ceremoni, og hver måned er der i både Tokyo og Kyoto undervisning i senshoku-do. Årligt gennemføres der ved shinto-helligdommen *Kaiko-no-Yasbiro* i Kyoto, som fra gammel tid har huset skytsånden for farve og vævere, en særlig ceremoni (se ill. pp. 190-91). Izukura-san har også vist senshoku-do i udlandet, alene i 1995 har han vist farve-ceremonien i USA, Østrig og Frankrig.²⁵⁸ Måske oplevede Izukura-san med *Origin I* det definitive

Makrobiotisk *kaiseki*-anretning i forbindelse med *senshoku-do*

Hinaya

syndefæld, som ikke synes at figurere i den japanske tradition. Bygningen friskar bevidsthedsmæssigt Izukura-san fra sin indvoksede sammenhæng og satte ham i en situation, hvor han bevidsthedsmæssigt - fra sin oplevelse af adskillelse, med sin bevidsthed som værktøj - kunne søge tilbage til sin tabte natur. Den natur, som Izukura-san opdagede gennem *Origin I's* udfordring, har tydelige dualistiske undertoner, med natur og kultur som diametrale poler og et menneske, der fra sin kultur kan gå ud og ind af naturen. Han siger direkte, at det forstår vi bedre i Europa. Og alligevel synes det, med hans intense interesse for udviklingen af senshoku-do og makrobiotikken, at Izukura-sans naturbegreb bevæger sig mere mod det komplementære, taoistisk afledte - hvor mennesket *er* natur og blot må indse dette fuldt ud. På baggrund af Izukura-sans tidlige, af Takamatsu højt besungne, interesse for konfucianismen, kan dette ikke undre. Igennem hele den kinesiske kulturhistorie har konfucianismen og taoismen defineret en kraftfuld dipol. Det er blot sjældent i Japan at møde dette felt klart optrukket som i Izukura-sans tilfælde. Izukura-sans' fælles optagethed af senshoku-do og makrobiotikken går tilbage til begyndelsen af 1990'erne. Det er begge størrelser, som så at sige genintegrerer arbejdslivet i tilværelsen i sin helhed - med fælles principper for virksomhed, hjem og livsførelse.

Izukura-sans hjemmeliv udviser samme konsekvens som Hinayas produktfilosofi. Enkelt, naturligt og renfærdigt, gode råvarer, det bedste, traditionen kan fremvise. De laver mad over levende ild, drikker ikke vandværksvand, fyrer næsten ikke, bruger meget lidt elektricitet og har (dette dog til forskel fra Hinaya) planer om helt at afvikle el-forbruget på hjemmefronten.²⁵⁹

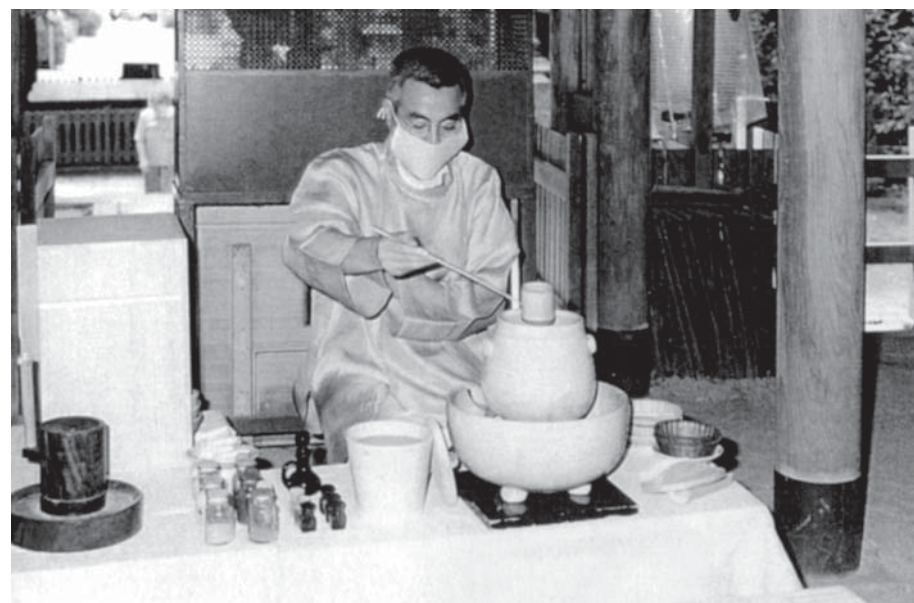
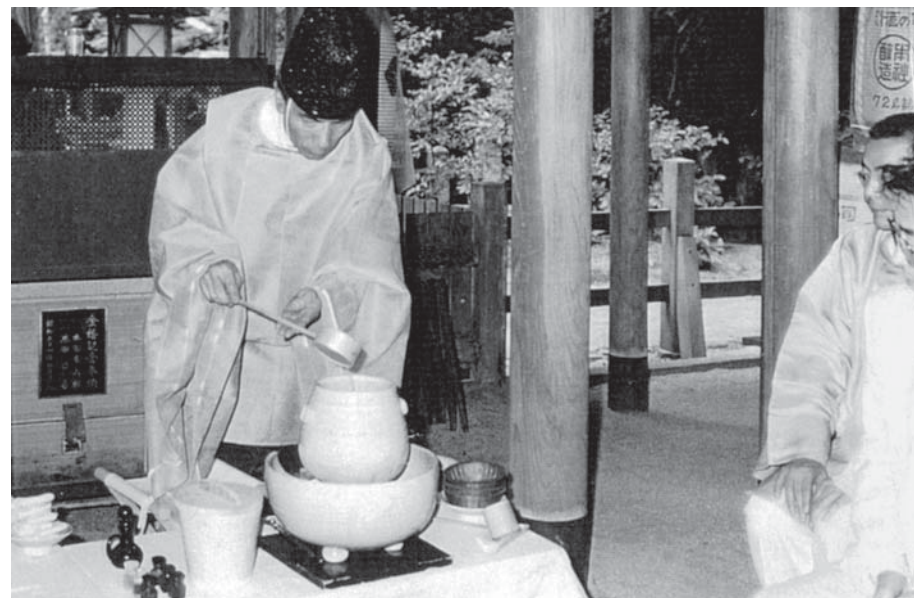
Tænker vi Vest og Øst kombineret, er Takamatsus bygning et *minus*billede, siger Izukura-san med tydelig komplementær reference: Min udfordring og bestræbelse har været at skabe balance gennem at fylde bygningen med *plus*værdi. Hvis jeg fyldte så meget energi i, at den blev helt positiv, behøvede jeg den ikke mere, eller måtte blot bruge den som lager. Den nye bygning har været god indtil nu. Men nu, efter 15 år, fungerer den ikke længere - den nye bygning passer ikke særlig godt med makrobiotisk filosofi. Takamatsus bygning er blevet et fossil nu.²⁶⁰

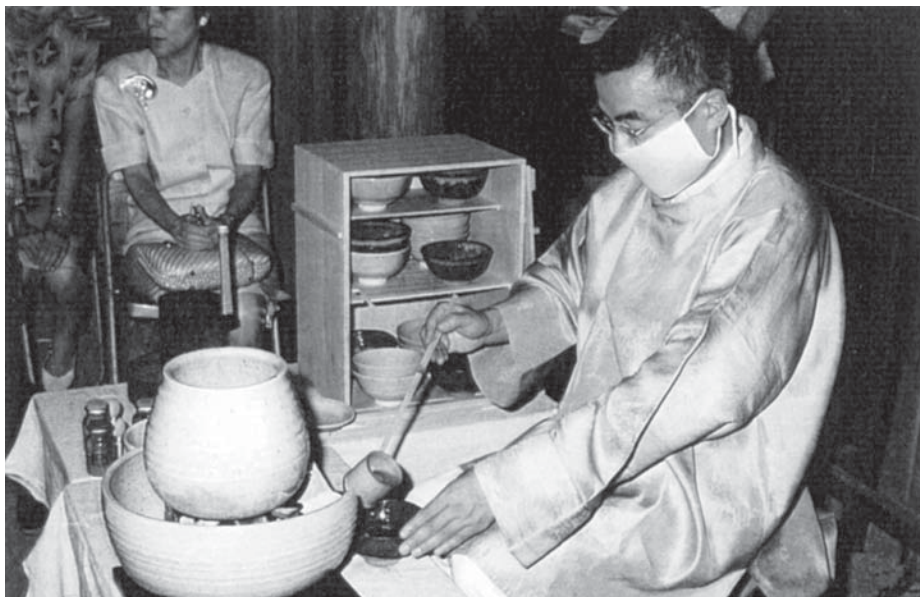
Senshoku-do, kalligrafi af Akibiko Izukura

Siden 1994 er der i slutningen af juli årligt tilbagevendende afholdt en særlig senshoku-do offerceremoni ved sbintobelligdommen Kaikono-Yasbiro, der fra gammel tid har været belligdom for vævningens og indfarvningens skytsånder.

Karakteristisk for sådanne japanske ceremonier bæres der masker for munden for ikke at måtte ånde på det bellige farvebad

Først bringer sbinto-præsten (øverst) det bellige vand. Dernæst overtager Akibiko Izukura (nederst) gennemførelsen af ceremonien. Vandet varmes i et keramisk trækulsbækken

Når vandet er varmt, forberedes ceremoniens farvebad, fremstillet af organiske pigmenter og sendes rundt sammen med et stykke silke til hver af de deltagende i ceremonien

Hver af deltagerne indfarver (øverst) sit silkestykke, og ved ceremoniens afslutning bliver de bellige arbejder²⁶¹ dediceret til belligheden, hvor ceremonien finder sted

Hinayas farveri bar til buse i barakagtige faciliteter umiddelbart overfor Origin I